

Діло

Виходить що-дня рано крім понеділків.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок то. II. пов.

Конто почт. шван. 26.726

Адреса тел. "Діло" — Львів.

Число телефону 261.

Рухомість редакція не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА

в Австро-Угорщині:

місячно	3.70 К.
чвертьрічно	8.—
піврічно	16.—
цїлорічно	32.—
у Львові (без доставк.):	
місячно	2.40 К.
чвертьрічно	7.—
піврічно	14.—
цїлорічно	28.—

За зміну адреси платити ся 50 с.

Ціна оголошень:

Строчка петитова, двошпальтова 40, в одностаній 50, в оповістках 80 с, в редакційній часті І К. Повідомлення про виходи і заручки 1.50. Невкрьоленія стрічка І К.

Сталогоголошення за окремою угодою.

Одні примірник коштів

у Львові 10 с.

на провінції 12 с.

Видас: Видавнича Спілка „Діло“.

Начальний редактор: Д-р Василь Панейко.

Львів, 18. січня 1917.

Відбуті 16. с. м в Відні збори парламентарного Німецького Національного Союзу — про які ми подали вчора коротку телеграму — заслугують на те, щоби подати про них докладніше повідомлене.

А саме зі звітномлення голови Союзу д-ра Гросса про конференцію президії Союзу з президентом міністрів гр. Клям Мартініцом довідуємо ся, що президент міністрів запевнив, що нове уривальнене справ в Австрії буде переведене, хоч поки що не може подати подробиць і речення.

По сїм звітномленню, як ми вже подали вчора, ухвалено резолюцію, що Союз наново висловляє певну надію, що правительство переведе тепер давню вже призане і жадане нове уривальнене справ в Австрії.

Як се уривальнене на думку Союзу має виглядати, довідуємо ся з поданих на зборах д-ром Гроссом ухвал спільного комітету Німецького Національного Союзу і христ.-соц партії. Сї ухвали предложив тепер д-р Гросс для заствердження зборам Союзу, який по основній дискусії приніс їх з деякими змінами. Найважливіші в сїх ухвал відносять ся до красної автономії, відокремлення Галичини і зведення німецької державної мови.

Ухвала про красну автономію звучить: „Треба перевести реформу державної адміністрації, задержати самоуправу країв і громад і з огляду на особливі відносини в окремих краях зреформувати її відповідно потребам населення, особливо ж перевести поділ на округи в Чехії і взяти під законну охорону німецькі меншости в окремих краях“.

„Королівству Галичині — звучить ухвала в сій справі — треба признати відокремлене, при чім мусить бути запевнене повне забезпеченне інтересів держави, особливо мілітарних“.

Які погляди панують тепер в Австрії, з окремих в німецьких кругах, про напрям реформи автономії країв, про се дає деяке поняття анкета, уряджена в сій справі редакцією віденського журналу „Osterreichische Zeitschrift für öffentliches Recht“ між університетськими професорами державного права й адміністрації. В анкеті взяло участь 14 професорів, з Українців проф. д-р Станіслав Дністрянський. Іх погляди оголосила редакція згаданого журналу в окремім випуску п. н. „Die Stellung der Kronländer im Gefüge der österreichischen Verfassung“. Про сю анкету пише в „N. Fr. Presse“ один з учасників її, професор німецького університету в Празі д-р Равхберг:

„Загалом беручи, ореченя є без виімку вільні від партійних намірів, диктовані тільки науковим переконанєм. Можливо, що тому мимо всіх ріжниць в подробицях можна на їх основі потягнути середню лінію, яка погляди однакового напрямку звучить в одношіяну програму реформ і веде до ліпшої будучности. До сїх оречень мусить же наважати кожда будуча реформа конституції й адміністрації.“

Стараючи ся потягнути ту середню лінію і відповідно до того утрудувати виследи анкети, обмежую ся до найважливіших точок, для яких з оречень можна утворити більшість.

Найверше треба відповісти на головне питанє, чи взагалі належить задержати краї як історично-політичні одиниці. Найбільше оречень бачить в надмірних ріжницях між країями що-до їх величини як також в їх мішаним національнім складі поважні некористи і для красвого і для державного законодавства, а також для самоуправи. Тому не бракує також предажень що-до перебудови країв. Одні хотіли би їх перебудувати тільки відповідно иншим потребам державної адміністрації, другі відповідно національному розселенню. Одначе переважає думка, до якої й я прилучаю ся, що історичні краї за надто вторинили ся в політичній свідомості населення, щоби була вказана така глибока зміна. Замість того винстане за надто великі краї поділити для ший самоуправи й державної адміністрації на округи, угаднюючи при сїм поділіть якої національні границі. Округи мають

служити облекченню центральних красвих властей і національному розгранченню. Домаганя німецької політики потверджує таким чином наука: з усіх сторін признаєть ся потребу зменшити національні тертя через відповідне національному розселенню розгранчене адміністраційних округів, національне секціоноване красвих соймів і красвих виділів і творення національних господарських спільностей для тих галузей плехяня культури, які тісно звязані з національністю.

Дехто хоче йти ще далі й будувати національну самоуправу не на основі територіяльного принципу, тільки на основі принципу особовости, що вимагає уконститування народів як державно-правних корпорацій. Я вважаю се виллюдом за надто горячої політичної фантазії. Хто ознакочений з практикою адміністрації, той знає, що вища власть, яка є основою адміністрації, вимагає докладно означеної території. Всі інституції власти від держави аж до громади є не тільки звязками осіб, але також територіяльними корпораціями; се не є припадок, тільки має глибоку основу в суті власти. Деякі звязані з національністю культурні задачі публічної адміністрації дають ся погодити з територіяльним принципом і вимагають навіть доповнення його принципом особовости, щоби в національно мішаних областях членів окремих національностей избрати в окремі організації і прилучити до них сусідні національні меншости, які самі були би бездомічні.

З инших точок анкети завначу погляди про бажане відношене між державним і красвим законодавством і про відношене між автономією і державною адміністрацією.

Неясна коламенційна границя між Державною Радою і красвими соймима творить, як відомо, від самого початку одну з найбільших недостаць нашої конституції, вона є жерелом безнастанних конфліктів між конкуруючими законодавчими тілами і вже в тої причини повинна би бути справлена. Та чи в користь Державної Ради чи красвих соймів, се є старий спір між централізмом і федералізмом. Ореченя анкети стверджують, що дотеперішні виследи законодатної праці не промовляють в користь красвих соймів. Тому більшість оречень бажас собі розширення компетенції Державної Ради, так, щоби вона сама рішала про границі своєї компетенції в області законодавства, отже хочє її признати „компететію компетенції“ і домагає ся для державних законів першєства перед красвими. Державний закон повинен домітти красві. Також треба ясної дороги на випадок, коли-б красве законодавство не дописало; найпростійше було би в сїм випадку признати доповнюючу компетенцію цісарських розпорядків.

Як потягнути нову границю між державним і красвим законодавством, погляди про се розходять ся. Проти поручуваного в деяких ореченях докладнішого поділу про предмагам треба завважити, що дійсно вичерпуюче вичислене є неможливе, а при тїм треба скрізь мати на увазі державну цілість, а навіть єдність. З другої сторони пересаджують ті, що відмовляють красвому законодавству всякого управління. Воно все таки є найбільшим способом, щоб відповісти окремим відносинам і потребам країв і народів. На мою думку найбільше було би границію компетенції між державним і красвим законодавством означити принципіально генеральною клявузеною, яка всі справи загално державного значіння признала би Державній Раді, а красвим соймам справи, які мають значінь тільки для окремих країв, як також полагоджуване державними законами уривальнене справ відповідно окремим красвим відносинам, на скільки на се дозволяють інтереси єдности власти, права і господарства.

Що-до відношеня між державною адміністрацією і самоуправою країв найбільше оречень потверджує часто підношені жалі на безглузду „подвійну адміністрацію“, яка творить непомічну властивість Австрії. „Краї творять до великої міри держави в державі, яких вплива є частю більший від державного авторитету... Ча-

сто ганені „подвійні шини“ в австрійській адміністрації можна би влучнійше означити як подвійної шини, на яких одначе наслідком аких уряджень ходять поїзди в протилежним напрямі“. Сі влучні уваги тим ваїтнійші, що їх автор, Чех, в принципі відносив ся прихильно до автономії. Ряд оречень хотів би усунути сю не достачу тим способом, щоби низші самоуправні тіла (громади й повіти) стояли під наглядом не красвих органів, тільки держави, а також красва адміністрація підлягала би державній контролі. Загалом беручи, всі годять ся бодай на скрівалене впливу держави на самоуправу. Я бачу властиву середню дорогу в злученю виборчого елемента, який творить привілей самоуправи, з державними урядниками в „мішані“ колєги під державним проводом. Сю думку підносив більше оречень що до округів, які мають бути утворені. Та я не бачу причини, чому не можна би сього розтягнути також на краї й повіти. Се означало би також важний крок наперед на шляху реформи державної адміністрації.“

Стільки проф. Равхберг, якого уваги певне відповідають поглядом німецьких кругів про реформу красвої автономії.

До сїх уваг додамо, що коли Німці хотять задержати краї як історично-політичні індивідуальности, то сьому поглядом про краї не відповідає Галичина, яка складаєть ся з двох окремих історично-політичних індивідуальностей, української і польської. З сього характеру Галичини випливає наше основне політичне домаганє: признати українській часті Галичини ту права, які державна конституція признає в красвій автономії історично-політичним індивідуальностям.

Як ми ставимо ся до ухвали Німецького Національного Союзу про відокремлене Галичини, — відомо.

Положене на західнім фронті.

ГАГА. (Пр. тел.) Співробітник „Times“ полковник Ретінгтон пише у своїм воєннім огляді:

Положене на заході є ось таке: Німецьки на держить проти нас 128 дивізії, а число англійських, французьких і бельгійських дивізії не є таке, щоби воно могло залежити нам користне рішене в офензивнім поході. Перед війною ще були ми того погляду, що перевага двох або навіть трьох проти одного не є за велика для того, що наступас, і мусимо собі тепер сказати, що ми такої переваги не маємо, та що від неї залежить вислід війни. Німці до того все ще можуть доставляти в рішарючій хвили на західній фронт військові резерви, які мають в Ромулі і коли ми тільки незначним числом будемо переважати над неприятелем, то в 1917 р. осуємімо тільки незначний успіх. Все ще має своє значінє думка Нельсона, що тільки числом можна знизити неприятеля; мусимо отже доложити всіх сил, щоби одержати відповідне число людей і гармат. Наші політики не перевели згаданого правила в діло і людям породадлювали по ріжних ексцеденціях. Та від конференції в Римі ма починаємо сподівати ся, що ми є на добрій дорозі, та що підємо за радою наших вождів, між якими найперше місце займають Кадорна і Робертсон. Наш воєнний промисл працює тепер, як слід, і буде працювати в будучности; але недостає нам нових дивізії. Можемо їх одержати в троякій спосіб: 1) коли всі ті дивізії, що досі були на папері, вислєчани на фронт, 2) коли підємо за приміром Німецькани і станемо збільшувати дивізії на німецький лад, 3) коли в Англій і в колоніях вистанемо нові дивізії. Первісний план Кіченера, щоби все творити нові дивізії, не здійснен ся серед рекрутаційного заколоту в кінці 1915 р. Відвічальність за продовженє війни паде виключно на партію повердного кабінету, яка більше дбала про торговалю, як про побіду. Са добаївість про торговалю була причиною, що Англія в Англій відсочина на суму 500 мільонів фунтів. Та сей вислід осуєміно за ціну продовженєт війни, яка річно вимагає андагків на 2 мільярди

фунтів. Англія оставила 4 мільони людей, здібних до військової служби, на цивільних становищах. Що йно тепер прийшло до керми правителство, якого одинокю шлюю є виграти війну і ми з довірем зустрічасмо його зарядженю. Ми потребуємо на західнім фронті ще 60 дивізій і як вони появлять ся в полі, тоді імовірно війна буде порішена.

Одно з німецьких мирових услівій.

СТОКГОЛЬМ (Прив. тел.). Дневник „Реч“ з 8. січня присвячує імовірним німецьким услівям мировим ряд уваг і лише між иншим: Франція досі не хотіла признати Німеччині а її 70 мільонами населеня свободи розвитку і руху. Докажем на те є мароканське питанє. Признанє свободи руху для краю з постійно зростаючим населенєм є конечним услівєм, шоби в питаню про мир вийти пова мертвоу точку. Одно з німецьких мирових услівій, на думку „Речи“, се колоніяльні уступки з боку Франції.

В боротьбі з Італійцями.

Виписок з українського листа.
— 2. січня 1917.

„Живемо тут на висоті 3000 метрів. Сніги у нас тепер великі, глибокі і на кілька метрів. Наш барак вже зовсім засніпаний, входимо мов в діру. Мусимо все світити в день і в ночи. Але покищо самі сніги — ніщо, як нема великих морозів або снігової бурі. Вони аж в січні і лютім тут лютють ся. Коли заверуха і студїнь, сидимо в теплій хатині, коли гарна погода, патрулюємо по поблизьких горах тай стежимо за ворогом.

Перед кількома днями був я з одним моім товаришем на одній такій стежі. Нашою задачею було розглянути Італійські позиції і найти пригоро місце для нашої нової батареї.

Ми вийшли о 2-ій в ночи з наших позицій. Небо було яснє і вкрите безлічю зізвід. Місяця не було. Віні саме зайшов. Длятого і видко було лиш на кілька кроків. Се було для нас дуже важним, бо з одної сторони хоронило нас перед зором італійських варт, з другої ми бачили на стількі, шоби не влетіти до ледякової ями. Ми йшли по ледяку, що перерізаний глибокими шлінами, до котрих власти означася се саме, що бути пошілення крисовою кулькою. Вси менші і вузькі шлітини були вже засніпані снігом, котрого верхня верства була замерзала. Се робило нашу дорогу значно легшею. Ми убрали на ноги лещети, шоби не западати в глибокий сніг, що ломив ся під наших тязгарем. Ішли ми під гору. З початку йшлось нам досить легко, одначе по півгодиннім ході ми змучились і зіпріли. Нам тяжко було дихати, ноги ослабли і совгалась так, що ми шо хвилі падали. Та думка про нашу ціль і наш жоєнарський обовязок підносила нас тай пхала вперед. Розпука огортала нас на гадку, що се лиш частина сеї тяжкої дороги, яка нас

ще чекає. По двогодиннім марші серед снігових мас дійшли ми під саму гору, котрої верх був цілю нашої виправи. Тут був збудований маленький барак для охорони стїж, заскочених сніговою бурєю. Ми були страшно змучені. Про дальшу дорогу на вершок не було бесїди. Ми вийшли до середини і положились на тапанчанах, шоби відпочати і бодай трохи переспатись та в сей спосіб приготувитись до дальшої дороги, що вимагала ще більшого напруження наших сил і нервів. Та велика студїнь, що була в тїм опушенім сخورоници, не дала нам спати. Але бодай витягнутись можна було порядно на деревляних причах. Ми лежали тай думали про далекий рідинй край, про баньку відпустку тай недалеке Рїздво, яке може прийдець ся нам вперше від початку війни святкувати серед своїх рідинх.

Трясучись на цілїм тілі від зима, встали ми по півгодиннім відпочинку, не зажмуривши ока. Ми, се є мій товариш поручник, я і жоєнір, альпєйський провідник, застромили наші лещети в сніг тай вже без них пустились в дальшу дорогу. Перед нами стояла великанська скала, покрита грубою верствою снігу, з котрого висирали сїрі, острі камінюки. Ми почали спинатись по сїх камінях в гору. В коротїй розігрїлись здорово, лиш руки, що чїпали ся зимнїх камінїв і замерзлого снігу, зовсім задеревїли. З часом однак рухом і вони розігрїли ся. По годиннім спінанню, котре вимагало величезного напруження всїх наших сил, досягнули ми верха скали.

Почало світати. Мраки, що лежали в долині, почали підноситись в гору. Темрява почала уступати, зірки погасли. На східнім обрїю, над білими, осніженими шпілями великанських гір почало небо червонїти.

Ми ще не прийшли на конєць нашої дороги. Вона вела ще дальше, на иншу, ще висшу гору. До сеї гори провадив від скали, на котрій ми находились, вузенький ледяний грат (хребет), покрїтий замерзлим снігом. По його обох сторонах чорніли бездонні пропасти, в яких ще царювала цілковита темнота. Хто в ясний день переходить сїм гратом, того вїтануть неминучо Італійїй кульками з машиннових крісів і шрапнєлами. Ми мусїли отже ще перед днем перейти через нього, убравши на черевки острі залїза (Stelgeisen), в котрих лиш можна їти не совгаючись по стрїмїїй, ледяній стежі. Найперше пустив ся вперед наш провідник, що вже нераз йшов сїм хребтом, потім мій товариш, а на кінци я. Хребет сей тягнув ся околдо двїста метрів. Ми перейшли його шасливо, помагаючи собі часом і руками. Відтак перейшли ми на гірське сїдло, за котрим побачили засніжений шпиль, що був цілю нашої виправи. Від півноци подув зимний вітер. Мраки, що піднялись вже зовсім високо, перелїтали, гнани вітром від верха до верха. По півгодинній мушї дїстались ми на сам шпиль. Була осьма година. З-за верхів вихилив ся край ясного соняшного кружка. Мрака почала під впливом його лучів розпливатись і зникати.

Перед нашимнїма очима отворив ся чудесний вид. Ми бачили всї дальші і ближші гірські пасма мов на долонї. На долї бачили ми чудовї долини з італійськими оселями, сєлами і мї-

сточками, гарні темні ліси, серед яких види ся срібними лєнтами гірські потоки і річки. Верх, на котрїм ми стояли, кінчив ся з трьох сторін прямовїсними стїнами, лиш з одної сторони, від котрої ми прийшли, опадав стрїмким стоком. На днї пропасти, шо нас з трьох сторін окружала, бачили ми точно всї Італійські позиції і становища. Ми вїняли карту і зазначили їх місце і положєнє. При помочи наших прирядів вимїрили ми їх віддаль і положєнє від наших батарей. Особєнну увагу посвятили ми фортам Італійської, гірської кріпости, що рисувалась на стоках далеких гір.

Відпочавши і покрїпившись забраннїми з собою запасами харчу, постановили ми не чекати вечера, лиш сейчас вертати між своїх. Хмари, що появились на одній сторонї синього неба, вїшували, після слів нашого провідника, сніг і хуртовину. А в такий час лишатись нам серед тих непривітнїх скал, було би для нас дуже небезпечною річю. Ми почали спускати ся в долину. Коли були в половинї шляху, почув ми стрїли Італійців. Се знак, шо нас побачили. Скоро, з нервовим неспокоєм, але все таки дуже осторожно спустились ми серед клекоу машинного кріса і свисту ворожих куль на дїд.

На шасїє не лучилось нікому бути пошілєним. Дїйшовши до сخورоници, убрали ми на ноги лещети і мов стрїли помчали в долину. По чвертьгодинній їзді дїстались ми до наших позицій, де широ привітали нас нашї товаришї, шо занепокіолись вже були нас.

Скликанє парламенту.

Становище президента міністрів.

В розмовях з послами заявив президент міністрів гр. Клям Мартїнїц, шо покищо він не в силї подати речєнєць скликаня парламенту. На всякий випадок стоїть він на тїм, шо державна Рада повинна безумовно бути скликана.

Швайцарїю жде доля Бельгїї?

Невтралнї і німецькі часописи доносьть про дуже замїтні громадженя французьких війск за західною границєю Швайцарїї. Звертає особливу увагу велика скількість літаків і самоходів. Німецька прєса висказує здогад, шо Французи хотять покористатись швайцарською територїєю на те, шо обїйти захїдне крило німецької армії, якої фронтним наступом не можуть зломити.

Супроти великих французьких концентрацій над швайцарською границєю зрядила швайцарська союзна рада розширенє мобїлізації швайцарських війск і переведєнє инших охоронних мїр супроти можливости нарушеня швайцарської неврталности.

Із соціольогії

полїтичних партїї.

Демократїя і олігархїя в партїїнім житю.

Великими надїями супровожала свого часу вся українська суспільність в Галичинї, а навіть часть польської, агїтацію за виборчою реформою до державної ради; а з меншими надїями виржали вони послів до першого „народного“ парламенту Австрїї: се мав наступити на країну перїод демократїї, а з нею всї політичні й суспільні благодатї „народного правлїня“. Приклонники загального й рівного виборчого права вірили, шо з його здїйсненєм, начє дїхий сон, розвіть ся панованє олігархічного гуртка, жмїнки великої польської шляхти, та країну огрїють вромнїї демократїї. Українські приклонники виборчої реформи, крім того, в її здїйсненє склали ще надїю, трохи не певнїсть, на національнє визволенє з-під власти чужої олігархїї та на національнє політичну повноправнїсть в своїй землї. Шо ті українські сподіваня після введєня демократичного виборчого права не здїйснились, се вїдивилось аж завядло швидко. Не так швидко і яснє виявилось галицьким визнаванєм демократїї, шо мріяло про справдїшню демократїю, справдїшне правлїнє народного загалу, нетільки від виборчої реформи, а богато наблизились до здїйсненя, а шо вони загали, навіть при найприхильнїйших обставинках, до здїйсненя дуже далекі — мало сього! — до здїйсненя в повній обємї й непорочній чистоті ніколи неможлїві, і — шо та неможлївість, се вї-

слїв залїзних законів людської природи, одиначїї й зїбрїної.

Дуже швидко в українськїм (і в польськїм) демократичнїм таборї прийшли подїї, шо могли — як не розбити віру в дїйснє демократїю, то бодай її визнавшї причетнї скептіцизму й обережности шо до демократичної дїяльности народних представників, які мали бути органами народної волї. Прийшли острі суперечки помїж парламентарними послами та їх виборцями, спори за політичну тактику, навіть за політичні принципи. Дуже швидко і дуже ярко виринули були суперечки між гуртом партїїїних послів та загалом партїї в справї політичної тактики в державнїй радї. Суперечки ті ще памїятаємо всї. Се завїяньє мене від переказуваня їх ходу й змісту. Пригадаю тільки, шо одним із пунктів, які викликали гарячі спори в прєсї й партїїїних зїздах, було питанє, хто в останнїй інстанції здїїйний рішати про політичну тактику в парламентї — чи послї, котрі „на місцї“, у Відні розглянули й „дорозумїли“ стан справи, — чи маса виборців, котрї, не бачивши своїми очима парламентарного буднїня і не маючи „перспективи“, з низин свого провинціонального іstownаня рада б диктувати їм, послам, принципи тактики. Послї (а бодай більша їх часть) станули на становищи безоглядної посольської автономїї; виборці домагались, шоби послї виконували волю й вказівки тих, від котрих одержали мандати. Першї, мабуть і несвідомї сього, при всїм своїм програмовім демократизмї, висловили против демократичну тенденцію, амаганє до олігархїї — домаганя партїїїної більшости були наїпростїїшими домаганями демократїї.

Суперечки такі вєли ся нетільки в україн-

ськїм таборї, а й в таборях польських партїї; з останнїх найзавязїтїше в таборї „людовцв“. Згадуємо про сї справи тому, шоб на живих прикладах показати типове й загальнє соціольогїчне явище, важне для всїх народів і часів: на вічну, хотїло ся-б навіть сказати — органїчну боротьбу між змаганями демократїї а олігархїєю, на ті нерозривно, начє два кінці того самого магнєту, звязанї з собою протинїї тенденції в житю людської громади. Тї явища надуже важні і партїї сього, шоб їм ближше приглянутись, і се з теоретичного боку. Бо політичний бік питання, політичні симпатїї й антипатїї — се треба тут виразно зазначити — зовсім не увїйдуть в обсяг сїх уваг*).

Аналізуючи тенденції, шо лягли поперек дороги до здїйсненя демократїї, проф. Міхєльє розкладає їх по таким групам: 1) тенденції, яких жєрело лежить в людськїй природї, 2) в сути політичної класї та 3) в сути органїзацій.

Підємо за сїм подїлом.

(Далї буде.)

в л.

* Wolfgang Heine: Demokratische Randbemerkungen zum Fall Göhr, — Hans Block: Ueberspannung der Demokratie, — Robert Michels: Die oligarchischen Tendenzen der Oesellschaft. Ein Beitrag zum Problem der Demokratie (Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik, moderne Demokratie. Untersuchungen über die oligarchischen Tendenzen des Gruppenlebens. Leipzig, 1911. Стр. XIX + 40). — Той сам: Einige Randbemerkungen zum Problem der Demokratie, — Eduard Berastein: Die Demokratie in der Sozialdemokratie. — Той сам: Gewerkschafts-demokratie.

Осередні держави дадуть відповідь.

На ноту антанту.

Із Софії доносять, що в тамошніх міродатних кругах вважують, що осередні держави не лишать без відповіді ноту антанту до Вільзона. У відповіді тій будуть подані причини, чому вина за дальший пролив крові спадає на антант.

Новий намісник Горішної Австрії.

ВІДЕНЬ. (Ткб.) Довідуємося, що імператор іменував президента Буковини, тайного радника д-ра Рудольфа гр. Мерану намісником Горішної Австрії.

Державний секретар Циммерман у Відні.

ВІДЕНЬ. (Ткб.) В суботу д. 20. с. м. прибуде тут державний секретар Циммерман і представить ся імператору та зложить візиту гр. Церніови.

Австро-німецькі наради в справі поживи.

ВІДЕНЬ. (Ткб.) Довідуємося, що президент міністрів гр. Клям Мартініц і міністер Герферишні вечером відвіджають до Берліна, де відбудеть ся конференція в справі апровізації.

НОВИНКИ.

Львів, 18 січня 1917.

— Подяка генерала Рімія. Одержуємо отсе писемко з прошенем о поміщенє: З приводу неадекватної втрати, яку поніс я і мої найближчі після смерті моєї дорогої жінки, одержав я з всіх сторін стільки догазів глибокого спочуваня і сердечної симпатії, що годі мені сейчас подякувати кождому з окрема. Прошу поки що сею дорогою прийняти мою найщирішу подяку. Особливо сердечне спочуванє виявила мені людинка міста Львова; вільно мені без сумніву розуміти се в той спосіб, що мої заходи про добро міста, на жалє, вязані відносинами, стрічають ся з признанєм. Те спочуванє є для мене в моїм великім терпіню відрядою, а заразом захоотою до посяятя і на будуче слабих моїх сил в цілости для добра співгороджан, а з окрема для найбільшійших і тих, що найбільше потребують помочи. Думаю, що в той спосіб найкраще буду ділати в душі помершої та сповню мій довг вдячності. Ще раз всім, всім шира, з глибини серця пливуча подяка. — Франц фон Рімія, генерал-майор.

— Посади в міській управі в Холмі. В „Neue Freie Presse“ в 14. с. м. поміщений є конкурс управи міста Холма на посаду і секретаря громади, і книговодця і канцеляста. Платня для обох перших 300 К. місячно, для третього 200 К. Посади до обсадження від 1. лютого.

— Поліс в висшій музичній інституті ім. Лисенка у Львові. Другий (піврічний) публічний попіс елєві Інститута відбудеть ся в неділю 21. с. м. о год. 11½ перед пол. в малій сали Муз. Тов. ім. Лисенка при вул. Шашкевича ч. 5, III. пов. В полісі беруть участь елєві відділу фортепяного, скрипкового і сольового співу. Добровільні датки на Рідну Школу приймаєт ся з подякою.

— З буковинськими урядами по-товими Дорна Кандрени і Поаяна Стампі піднято знова рух листовий.

— Оплата за телеграми до Швайцарії від 1. січня 1917 виносить 13 с. за слово, однак найменше 1 кор. за телеграму. Від сего часу відпадає в обороті зі Швайцарією так звана сплата „засаднича“.

Оповідки.

Український Народний Театр Т-ва „Бесіда“ у Львові. Сала Т-ва ім. Лисенка при вул. Шашкевича ч. 5.

В п'ятницю, дня 19. січня, прем'єра „Жертвою?“, картина на 3 дії Д. Лукияновича. В неділю, дня 21 січня, „Катерина“, опера на 3 дії М. Аркаса.

Білету раніше набути можна в „Народній Торговлі“. Початок о год. 7. вечером.

Отже подасмо до відома наших П. Т. вкладників, що з дня 1 січня 1917, знижуємо стову від всіх вкладок ошадности на 4% в

тим, що на дальше як і передтим рентовий податок, помимо державної підвижки, будемо оплачувати з власних фондів. — Руська Каса, рекстроване товариство кредитове з обмеженою порукою в Делятній тупер в Кеїгсфельді на Мораві. 63 1—3

І Миське товариство кредитове „Народний Дім“ у Львові, вул. Городецька ч. 93, подає до відома Вп. вкладників, що від дня 1. січня 1917 почавши, процентовусє всі вкладки ошадности по 4% від ста, та що податок рентовий буде й дальше оплачувати з власних фондів.

Святочний вечір в часі наїзду в Галичині.

Я хотів сумного року цілком Різдва не святкувати. Коли так судилось, най вже так і остане. Мене брала досада — завзяте на те все, що тут діяло ся. Мос пригнобленє перейшло в затупіне на все, що діялось, і що ще могло стати ся. Коли було візьму в руку яку ілюстровану часопись, побачу, яку гарну іділю, образок з життя спокійного, мирного, то зараз відвертаю очі. Мені задрод, що таке на світі може бути і не вірю, щоби такий спокійний куточок на божому світі міг знайти ся під пору, коли цілий світ запалив ся...

Я не хотів святкувати... Та мене перемовили усі і зладили то що до вечері.

В кам'яниці на долівці стояло кватирою вісім салдатів, що служили ордонансами при генеральнім штабі. Побіч них стояло в партері на паркетовім помості обіч гарних кафлевих печей — більш як 20 коний. Салдати мешкали в кухні — коні в покоях.

Гній викидали вікном на подвірє кам'яниці — ціла гора аж під галерію. Салдати були по своїому добрячі люди. Двох між ними було замітних: Грубий, запасний салдат з костромської губернії, якого звали атец, і молододий гарний мужчина з чорним вусом, якого звали жандармом. Він все проїжджував ви сокого карого коня, якого салдати звали „австрійцем“. Ся твар на стільки була інтелігентна, що зразу не хотіла ніяк ступити на паркету. Він розумів, що се в цивілізованім світі не для коний.

Салдати заходили до нас в кухню за ріжною потребою. Все, що позичили, віддавали з подякою.

На сам Святий вечір сказали мені діти, що „жандарм“ привіз нам ялинку.

Я вийшов в кухню. Жандарм стоїть без шапки і держить в руці здоровенну ялинку. — Паздравляєм з праздником!

— Спасибі, дай Боже і вам.

Я в колізі. Треба дати щось за труд, а не знаю, скільки. Вже і ялинки відрік би ся, бо тяжко за кождий сотик. Я виймаю монетку і шукаю.

— Нечаво не стоїть! — говорить жандарм і робить жест рукою, що нічого не візьме. — Не такий то труд. Пасхал на лошаде в лес і привоз вам йолку...

— Спасибі вам, та прошу, зайдіть до нас на свята.

Він вклонив ся і пшов, прийнявши лиш папіроску.

Діти кинулись прибирати ялинку.

Я ходив з кута в кут. Та ялинка рушила нову рану мого серця. Ріжні спомини тиснулись в голову росм. Ріжне я нагадав, та такого ще не було.

Як ми вже повечеряли, зайшли в кухню оба наші сусіди. Жандарм прийшов таки в шинелі. Атец держав в одній руці палицю, а в другій варені сливки.

— Приходимо до вас, барін, з салдацкою кутьою, та поздоровляєм з празником.

— Спасибі вам, добрі люди, за ширє слово, та от ми почаствуємо профсфору. Та в мене зовсім профсфори не було, бо ні з-відки її було взяти. В церкві гостювали патлаті пани і я там зовсім не заходив. Я прямо покравя кусок булки і помастив медом. Там се не гріх.

— Спасибі за профсфору — каже салдат — ми вже повечеряли, а даже і водки випілі — нельзя...

Я прошу їх сідати і даю вареників, куті пшеничної з медом, бубників чаю.

А їхня кутя, то властивє густа зупа з рижу, трохи поцукрована. По вечері прошу їх далі. Вони не хочуть йти до покою, здиняють ся, що вони прості мужики, їм ніяково до барна в салон заходити. Але обіцяє пішли і смиреннько поставали біля порога. Ані руш далі.

Діти засвітили ялинку і стали ми всі хором колядувати нашу „предвічну“ коляду: „Бог предвічний... Я чую, що мені голоє дрижить, ось ось заляжу, бо годі слів адержати... Прийшов десь іх небес, і вийшли люд свій весь і утішив ся... Утішна ся? Хіба засмутих ся і то тяжко.

Слава по вишних Богу, а на землі мир! Мир? кров, пожежа, стони, загибель... Хібаж можна не плакати, коли серце кривавить ся?

А ще нам Українцям. Прийшли, „освободителі“ і одним замахом аруйнували шлий наш тільхолітний доробок, нашу тяжку праву шлик поколінь. Прийшли знищити „мазепинство“ до тла...

Як раз нагода тішитись, радити... Мої гості стоять біля порога і набожно прислухують ся коляді. Бачу, що вона їм чужа, а може її ніраз не розуміють. Відтак починаю з гостями розмавлити. Атец хотів би щось сказати про їхні відносини, та недоговорює, — заедно оглядає ся на жандарма. Він був рабочим на якійсь там фабриці. Там були розрухи, народ був невдоволеный беспорядками, була...

— Як вам ето сказати?.. і оглядаєт ся знов на жандарма.

— Забастовка, кажу.

— Ну-вот, каді хатіте, ви ето харашо панімаете...

Але слова „забастовка“ не аимовил. Розмова не йшла на сю тему. Сказав мені далі, що Росія змобілізувала десять мільонів і закінчив бажанем, щоби вскорі настало паміреніє...

Я бажав їм щасливого повороту до родини і вони відійшли.

І таки був мир. Бо хоч сі мої гості були репрезентантами найтяжшого ворога України, то мені й на думку не прийшло ворожо против них, хочби думкою, відносити ся.

Вони не прийшли сюди по волі. Їх пігнали силою в далечину, вони супроти мене дружнє поводили ся.

Андрій Чайновський.

На волинські школи

„Львова система“.

На необхідну потребу удержаня 25 українських шкіл на Волині, які супроти останніх подій тим дорожші і важнійші для української справи, конечні як найскорш і найбільшійші жертви.

Проф. Мих. Тершаковець 10 К. — Юрцьо Ліщинський 2 К. — Олєся Прошка в Холєві, Славка Терещецького в Ролеві, Володимира Проця і Стефана Проця обох в Попелях і Елізу Кузіну в Дрогобичі, — Любка Каранович 10 К.: Нусю Левницьку Блюдинку, Стефу Кміщевич Львів, Грися Лучаківського, — Ірена Каранович 5 К.: Яса Пацлавського і Мар'яна Терещецького Перемишля, Славку Рудницьку Яворів, Богдана Шеховича Ланьцут, Стефу Савицьку Львів, — Володимир Гимон, ц. і к. полєвий шпиталь 11/4,

20 К.: Михайла Баса, Тому Ракобчук У. С. С., Вістуга Іларія Бойткова, Стефана Курчака, див. телегр. відділ 43. і Петра Федійчука в Банялоуі. — Василь Боднар, полєвий шпиталь 11/4, 5 К.: Івана Арсенича, Михайла Буджика, Ілька Палійчука, Олєксу Лящука і Евгєна Тисовського. — Іван Квятковський, полєвий шпиталь 11/4, 5 К.: Стефана Будьчака Д. С. А.

55., Івана Фокія, Петра Гудиму, вахм. жандарм. Шенчука і Василя Боднара. — Михайло Шеремета Дес. У. С. С. 6 К.: Ілька Стебельського, Петра Клюса, Романа Перетятка, Михайла Островєрха і Івана Фуглевича. — Д-р Андрій Строніцький 10 К. Не кличе нікого. — Константина Біденка з Броніці п. Кранцберг 5 К. — о. Іван Карпєвич в Лежайську 10 К. — Анна Крайчик, з Броніці п. Кранцберг 5 К. — Іванка і Славцьо Білінські в Мацощина ад Жовква 6 К. — о. Стефан Білінський гімн, катихит в Мацощині ад Жовква 14 К. — Петро Корольчук Крехович (Дн.) 5 К. — о. Іван Карпєвич Лежайськ 10 К.; о. Гр. Калимона з Рижкової Волі, о. Стефан Ничая з Рави руської, о. Івана Гринишина з Макової, о. Омєляна Мартинювича з Перемишля, п. Олександра Левницького з Відня. — Симівна П., Добромиль 5 К.: Зосю Дуткову в Дрогомишлях, Марію Водяну в Старім Яворі, д-ра Стефана Чумака УСС.

І д-ра Володимира Восвідку кіш УСС. — Гринишин Михайло, Feldp. 295, 10 К (Дн.): о. Ст. Гарабача, пароха в Любачові і Вп. п-ну Марусю Смудівну в Угринові. — Михайло Тершаковець, хорунж. Сіг. 17, носилає також 10 К і викликує Вп. проф. акад. гімн. у Львові Михайла Тершаковича. — Хабер Василь, Ракєк 10 К.; пл. Марію Фуртакову уч. Тростянець, Мєлєсю Гєвкіану абіт. Голдовичі п. Бориничі, Анну Мадєвичину абіт. п. Долина, підпор. Володимира Сольчани Rohsch Sauerbrunn, Николу Лєсика ук. Бого-слова Львів.

Жертви просят ся посылати до кред. тов. „Дністер“ (Львів, Руська 20) ч. кн. 0888, повідомляючи коротко адміністрацію „Діла“ і аналіканам.

ВОЄННІ КОМУНІКАТИ.

АВСТРО-УГОРСЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ
з дня 18. січня 1917.

ВІЙНА НА СХОДІ.

Група Макензена: Гульчею і Ісакчею в Добруджі острілює російська артилерія.
Фронт архідияка Йосифа: Між долинами Путні і Шушіти мала виправа мала певний успіх. Полонено і офіцера і 230 жовнірів та забрано і машинний кріс. На південь від провалу Ойтош зломали ся сильні російські наступи в огни нашої артилерії і машинних карабінів.

Фронт баварського князя: На Возні скриплена діяльність артилерії.

ВІЙНА З ІТАЛІЄЮ.

На височині Красу і в долині Віппах також вчера тривав досить значний артилерійський огонь.

ВІЙНА НА БАЛКАНІ.

Положене не змінило ся.

Заст. шефа ген. штабу Ф. Гевар.

з НІМЕЦЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ

з дня 18. січня 1917.

ЗАХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Група військ баварського наслідника престода Рупрехта: Після розсадження терену Англіїцями коло Лоос наступили короткі боротьби, підчас яких в завзятім рукопашнім бою знова відкинуто неприятели, що був поспував ся наперед. В ночі з 12. на 13. січня опорожено планово без парешкод з боку неприятели остаточно ше в нашім посіданю після бою біля Сета части переднього становища. Від того часу день в день огонь тяжкої артилерії був спрямований на опущені порожні рови. Вчера наступив тут сподіваний нами англійський атак піхоти, який приніс атакуючим тяжкі втрати.

СХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Фронт баварського князя: На ботатьох відтинках фронту при прозорім воздуці віажда на ново значно обосторонна діяльність артилерії. На північ від Крашина російські війська атакуючі в 10 кратній перевазі вдерли ся до висунутого наперед становища полевої сторожі. Те становище с знов в наших руках. На місцях місцями відперто відходи і стежі.

Фронт архідияка Йосифа: Коли на південь від провалу Ойтош наступ, підпринятій значними силами російськими зломив ся в огни нашої артилерії і машинних карабінів, то повело ся нанесподіваним наступом між долинами Шушіти і Путні привести в неприятельських становищ одного офіцера і 230 жовнірів та і машинний карабін.

Група Макензена: В Добруджі від кількох днів російська артилерія острілює Гульчею і Ісакчею. Кільканайять мешканців, передовсім жінки і діти, згнуло.

Македонський фронт: Відокремлена мала боєва діяльність.

Перший ген. квартирмайстер Людendorф.

ВИКАЗ ЖЕРТВ

які вложили в місяцях: березні, жовтні, листопаді і грудні 1916 р. на потреби Українських Січових Стрільців на руки Комісаріату У. С. С. у Львові, вул. Зігноровича ч. 20. і поверх, слідуєчі ВП. Добруджі:

(Далі.)

На фонд загальний:
о. Дьонгін Гвоздик в Пчанах 41— яко збірку панночок Марії Соболеської і Марії Вичшта. Сидір Тимчак поручник 24—, о. Рудницький 20—, Целевич 5—, Гордицький 30—, о. Андрухович 20—, в. Магдаєка 11—, Ольга Гордицька 10—, Гордицький Юліян 10—, Олександр Лелівський Желдець 10—, Теодозій Бортник в Урмані 100—, Петро Когут Баране Перетоки 6—, Михайло Фарло начальник громади в Старій ролі 60—, Михайло Грегорович Стара ролі 5-17, Евстахія Любковичівна Стри-

диска нові 10—, Олекса Драган начальник громади в Хотині збірка 24—, о. Філарет Ортинський в Топільниці збірка 66—

IX А 3-7

(Далі буде.)

На У. С. С.

вложили в Скарбі Божої Управи У. С. С. у Відні в коронах і сотиках:

(Дальше.)

о. Стефан Кобзур Царинське —10, Кость Мацок учитель збірка в Унічичах 38-32, Повіт. Товариство Кредитове Ст. Самбір 25—, о. Іван Степанів Вишнівич 33-25, Альбін Мвськів рах. підф. 55 п. п. збірка 177-40, на се вложили: Антоніна Машталар 10—, Степан Похмурський 6—, Іван Аліскевич 4—, A. Beitzammerkader 55 27-19, Д-р Мэрэнберг 10—, Александер Стецько 1—, Бручковський Тадей 2—, Шифман Юлія 5—, Москва Мартин 6—, Крушинський Роман 3—, Бонєка Карло 10—, Шевчишин Микита 3—, Стефанович Роман 3—, Шунар Іван —, Лев Райх 10—, Іван Коханович 5—, Д-р Г. Мессер 6—, Осип Фрідріх 10—, Осип Шрайнер 5—, Северина Якович 4—, Kader für II. Auntauachaktion 21-20, Шпаконч Василь 2—, Сорочан Х. 2—, І. Шулемі 10—, Міський Альбін 10-01, о. Мих. Зубрицький 20—, о. Бачовський і о. Яворський Жиравка 15—, о. Стефан Кишик Олака 15—, Іванна Захарасевич Торгановичі збірка 50—, Складка в церкві в Ожидові 6—, Гр. кат. церков в Пісочній 35—, Олекса Яремз Рогіано 100—, Ур. пар. Ляшки Завьяні 50—, о. М. Гаврилюк збірка в Стільську 25—.

IX. 9-7

(Далі буде.)

ГЛЯДАЮТЬ СВОІХ.

Микола Виничун шукає своєї жінки Катерини, літ 22, славоуваної з Кумано пов. Сучава на Буковині. Хто знає би про її теперішнє місце побуту вполать ласкаво подати на адресу: Nikolaus Wennessak, in Gross-Ullersdorf Nr. 58, Nord-Mähren. 61 1-7

Мірославський Карло, 55 п. рік шукає жінку Стефанію Класовську і з Бурякєва пов. Підгайні і Прокопа Ковача, яких вимерли в Голіч та просить о поданні вістей про сях на адресу: Д-р В. Ватинський — Львів Сувальського 19. 56 1-3

Оголошення.

НОВІ ЛЬОСИ Астр. Черв. Хреста на готіжку около 33 К на салаті 6 дюбів за 19 К в 38 ратах по 5 кор. Перша рата з стемп. в кор. 30 сот., дальше по 5 кор. — Право гри вже і. лютого. Головна wygr. 500.000 К. ДІМ БАНКОВИЙ VIII А 5-7

SCHÜTZ I CHAJES

Львів, пл. Марійська 7.

ЗАПРОШЕНІ

НА

Загальні Збори

ЧЛЕНІВ

Українського Товариства

для полираня ремесла і промислу

у Львові

які відбудуть ся дня 2. лютого 1917 р. о год. 10. перед полуднем в салі Т-в „Зоря“ при вул. Вірменській ч. 25., в слідуєчій дивлячи порядком:

1. Справозданн Виділу з діяльности товариства за р. 1914, 1915 і 1916.
2. Вибір нового Виділу.
3. Справу відбудови краю і участь в тій же на цих ремісників і промисловців
4. Вески і валити. 25 2-2

Львів, дня 2 січня 1917.

Василь Нагірний Михайло Стефанівський президент. член Виділу.

Відривний денний (бльочковий)

КАЛЕНДАР на рік 1917.

Ціна К 1-27, в пересалкою К 1-31 (5 шт. К 7—, 10 шт. 12-50), вислав по надсланю готівка.

А. Онпш, Львів, Калеська 4. 13 8-20

Дня іспитования в добрым голосом — потрібна счас. Успішні корєні. Бєхажині мають перекєство. — Гр. кат. Урда парохіальній в Милану в Мушїна.

57 3-3

ВЕЛИКИЙ, ДЕШЕВИЙ І ШКАВИЙ КАЛЕНДАР ПАМ'ЯТКОВА КНИЖКА СОЮЗА ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ на 1917 р.

Обижає поперх 5/0 сторін друку, містить 103 ілюстрації і числені статі в області культурного, економічного і політичного життя українського народу по обох сторонах кордону та влікарзні мірні постанови творчости національних поєтїв

Календар Союзу містить між іншого найсвоєчаснішй огляд воєнних подій на два роки і ще докладнішій огляд українського життя в Росії від початку українського національного відродженя до останніх часів і статі про політичні змагання українського народу в часі війни.

Призначена в цілости для національного освітєня, лєви найбєльших народніх мас, Пам'яткова книжка Союзу поєз календарями відомостями вїсела не стратить на цєртєстє, та буде для кожного Українця

ДОБРОЮ ПАМ'ЯТКОЮ З ВОЄННОГО ЧАСУ.

— Ціна календаря 2 К 50 сот., в оправі 3 К 20 сот. — 3 пересалкою 3 К 50 сот.

Австрійські новини України і російські полонені котрі вполать книжку безосередно в Союзі у Відні відстають календар по анжєній ціні — на 2 К, в оправі 2 К 70 сот. 3 пересалкою 3 К.

Книгарям і трафікам даєть ся звычайній книгарський опуст.

Гроші надєстєтє поштовою пересалкою на таку адресу: Wien VIII, Josefstädterstrasse 79, T. 6. Administration Nachrichtenblattes des „Bundes zur Befreiung der Ukraine“.

63 1-7

На бажає виславити ся через поштовоі шадяні ч. 107.000.

В Німєччині замовити „Пам'яткову книжку“ по такій адресі:

Zentralstelle des Bundes zur Befreiung der Ukraine Berlin W. 66. Leipzigerstrasse 131.

Люстратора спілок

- прийме -

КРАВИЙ СОЮЗ

Господарське - торговельних Спілок у Львові, Зігноровича 29.

Вимагані висіти торговельні студії і практика в люстраціях, або в завідуваню торговельною спілкою. — Платня після умови.

VI Д 1-2

1917 Календарі 1917

якє виїшли і розвилєсмо

Інформаційний для родю. Богато інформації військових. Права родю поклаканих до війська, паншорта, ковітєтї і т. и. Ціна 30 сот.

Жовтєвський. Права У. С. С. і жовнірів. Жартї, Сїльники, Замєска і и. Ціна 20 сот.

Шайвїлий для молодїжнї вєх шїлї. Студєвські вїсєски, інформації і и. Ціна 20 сот.

У вєіх календарєх новї тарифї поштової, стємєлєсї, міри і ваги, гроші і т. и.

Додаток: На кожєх 10 шт. додаток 2 шт., на 100 шт. дод. 25 шт., на 500 дод. 150 шт. — Висилка на готїжку або в мєрєках в гєрї. На пересалку просїть ся залучити відповідну вїмоту.

Гроші в замовєнєх вислав ся до:

24 9-7

А. БЕРЕЗОВСЬКИЙ

1917 Львів, Карпінського ч. 19. 1917

ЦИБУЛЮ КОШАМИ

від 50—60 кг по ціні К 1— за 1 кг вислав на провінцію

КРАВИЙ СОЮЗ
Господарське - торговельних Спілок у Львові, Зігноровича 29.

VI I 1-7